

Gabriela Gruszczak

(imię i nazwisko sporządzającego)

KD-03, Podinspektor

(Referat, stanowisko)

V spotkanie Zespołu ds. Murali

(temat spotkania)

Sala Kupiecka, Urząd Miasta Krakowa, pl. Wszystkich Świętych 3-4, 13 czerwca 2023 r.

(miejsce i data spotkania)

Uczestnicy spotkania (skan listy w załączniku):

- Bik-Multanowski Adam – Wydział Architektury i Urbanistyki
- Gabriela Gruszczak – Wydział Kultury i Dziedzictwa Narodowego
- Hoszowski Maciej – Wydział Planowania Przestrzennego
- Kobyłański Tomasz – Wydział Edukacji
- Kolman Andrzej – Zarząd Dróg Miasta Krakowa
- Kutniowska Marta - Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków
- Łakoma Agnieszka – Wydział Kultury i Dziedzictwa Narodowego
- Marchewczyk Katarzyna – Wydział ds. Przedsiębiorczości i Innowacji
- Plińska Weronika
- Piaskowski Robert - Wydział Kultury i Dziedzictwa Narodowego
- Szlak Jacek
- Trzepacz Piotr
- Wójcik Aneta – Zarząd Budynków Komunalnych
- Wabik Artur

Treść notatki

Na spotkaniu zostały omówione mural upamiętniający Andrzeja Bieniasza przy ul. Koletek 8, mural poświęcony Wisławie Szymborskiej przy ul. Królewskiej 55, problem powstawania murali bez wymaganych zgód oraz popularyzacja działalności Zespołu.

1. Wprowadzenie Przewodniczącego:

Przewodniczący Robert Piaskowski powitał wszystkich zgromadzonych. Przedstawił porządek spotkania Zespołu.

2. Opiniowanie wniosków:

a) Mural poświęcony Andrzejowi Bieniaszowi przy ul. Koletek 8

Mural ma upamiętniać krakowskiego muzyka Andrzeja Bieniasza. Inicjatorem i fundatorem muralu jest rodzina artysty.

P. A. Łakoma negatywnie oceniła tło dla postaci muzyka, które pokrywa całą ścianę kamienicy. Jest ono najbardziej rażącym elementem projektu. P. A. Wabik wyjaśnił, że zielony kolor został położony na ścianie przed rozpoczęciem prac nad projektem muralu. Ze strony wykonawczej pokrycie ściany innym kolorem nie stanowi problemu. P. R. Piaskowski zauważył, że jest bardzo wyrazista oryginalna elewacja kamienicy i przylegający do niej mur. Z tego względu optymalnym rozwiązaniem jest, by kolorystyka tła muralu nawiązywała do

nich i by utrzymać ją w odcieniach ochry lub koloru ceglatego. Wówczas sylwetka naturalnie wyrasta z otoczenia.

P. R. Piaskowski zadał pytanie, czy postać Andrzeja Bieniasza powinna być upamiętniona w tak prestiżowym i bogatym w dziedzictwo rejonie miasta. Zgodził się, że argumentem na rzecz upamiętnienia w tym miejscu jest związek artysty z kamienicą, na której ma być wykonany mural. Mimo to jest to miejsce o wyjątkowej historii, bogate w dziedzictwo, położone w pobliżu najcenniejszych zabytków miasta a postać, którą ma upamiętniać mural jest mało znana. W związku z tym mural nie powinien dominować nad przestrzenią. P. A. Wabik zauważył, że rysunek nie wypełnia całości ściany, nie rozsadza jej. P. R. Piaskowski zaproponował, by w sposób wyraźny zmniejszyć postać do wysokości jednego piętra, by wystawała zza muru.

P. P. Trzepacz zadał pytanie, czy mural musi przedstawiać postać muzyka. Jeśli z twórczości artysty wynika jakaś wartość, którą można by w tym miejscu pokazać i która kojarzyłaby się z jego postacią warto ją pokazać zamiast sylwetki osoby. P. R. Piaskowski zgodził się, że mural jest bardzo dosłowny. Zwykle upamiętnienia postaci mieszkających w konkretnych kamienicach realizuje się poprzez tablice, a nie przez murale. P. P. Trzepacz zauważył, że w Krakowie trudno o kamienicę, w której nie mieszkał ktoś, kto wniósł wartość w rozwój miasta. Upamiętnienie każdej z nich w formie muralu uczyniłoby z Krakowa „nagrobkowe miasto”. W jego ocenie otwarcie takiego kierunku w sztuce muralowej – wykorzystywanie ich do upamiętniania wybitnych postaci – jest niewskazane. Jeśli będzie akceptacja dla takiego pomysłu za chwilę pojawią się podobne. Zgodził się z tym p. R. Piaskowski – obecnie zauważalny jest trend przenoszenia na ścianę postaci upamiętnianej osoby. Zatraca się w tym walory sztuki muralowej, która ma inny charakter – powinna być komentarzem do rzeczywistości, grać z przestrzenią. P. A. Wabik zauważył, że Zespół przez akceptację muralu z Komendą przy ul. Kopernika 22 otworzył furtkę dla realizacji podobnych murali. Różne instytucje i rodziny będą podsuwać propozycje upamiętnień w podobnej jak omawiana formie. Należy zatem znaleźć klucz ogólny do oceny takich murali. P. R. Piaskowski przekazał, że już wpłynęło zapytanie o mural upamiętniający Wodeckiego.

P. W. Plińska zauważyła, że wnioskowany mural upamiętnia postać kontrkulturową. Street art jest kontrkulturowym sposobem upamiętniania i zaproszeniem odbiorcy do gry miejskiej – wymaga on od odbiorcy odnalezienia i dotarcia do niego.

P. A. Łakoma stwierdziła, że bardzo niskie walory estetyczne ściany dają okazję do interwencji artystycznej. W ocenie p. R. Piaskowskiego wykonanie na niej muralu daje szansę przywrócenia spójności kolorystycznej.

Rekomendacje:

- Zespół pozytywnie opiniuje lokalizację muralu.
- Kolorystyka tła muralu powinna nawiązywać do oryginalnej elewacji kamienicy i przylegającego do niej muru. Należy utrzymać ją w odcieniach ochry lub koloru ceglatego.
- Ze względu na lokalizację bogatą w dziedzictwo, położoną w pobliżu najcenniejszych zabytków miasta, postać artysty należy zmniejszyć do wysokości pierwszego piętra tak, aby wystawała zza muru. Dzięki temu projekt zbliży się stylistycznie do street artu, który jako kontrkulturowa forma sztuki bardziej pasuje do kontrkulturowego artysty.

b) Mural poświęcony Wisławie Szymborskiej przy ul. Królewskiej 55

Mural ma być wykonany na ścianie budynku przy ul. Królewskiej 55, przy skrzyżowaniu z Aleją Kijowską i w sąsiedztwie budynku Biprostalu.

P. R. Piaskowski stwierdził, że mural wygląda bardziej na baner niż malowidło. W ocenie p. A. Wabika jest to gigantyczne przedstawienie odcięte dodatkowo u dołu paskiem z logotypami. Uwzględniając wielkość ściany pasek z logotypami może mieć powierzchnię mniejszą niż 12 m², lecz mimo to stanowi element czysto reklamowy i rażący w całości projektu i bryły budynku. Malowidło nie jest zakomponowane do bryły budynku.

P. Katarzyna Marchewczyk wyjaśniła, że właściciel budynku niedawno wnioskował o zgodę na budowę parkingu podziemnego w tej lokalizacji i jej nie uzyskał. Wykonanie muralu i umieszczenie na nim logo sponsorów może stanowić próbę pozyskania pieniędzy.

P. R. Piaskowski przypomniał, że Szymborska miała ogromną intuicję graficzną (można ją dostrzec chociażby w kolażach, które bazują na żarcie i grze znaczeń i same są świetnym materiałem na street art). Wyraził zdumienie, że Fundacja Wisławy Szymborskiej nie wykorzystuje tego w poświęconych poetce inicjatywach artystycznych.

Ponadto p. R. Piaskowski zauważył, że w ostatnim czasie powstaje wiele inicjatyw związanych z Szymborską – wkrótce powstanie mural przy ul. Karmelickiej, Park Szymborskiej, Pawilon Szymborskiej. P. M. Kutniowska zauważyła, że każde kolejne upamiętnienie niweczy poprzednie. Przy tak dużej ilości upamiętnień wykonywanie kolejnego jest niewskazane. Poza tym tak przytłaczająca obecność w przestrzeni publicznej nie przystaje do dyskretności i skromności poetki.

P. Gabriela Gruszcza wyjaśniła, że wnioskodawcą jest wykonawca muralu. Fundacja Wisławy Szymborskiej wyraziła zgodę na użycie w muralu wizerunku poetki i wiersza. Spółdzielnia nie wyraziła jeszcze ostatecznej zgody – odbyło się spotkanie, na którym nie byli obecni wszyscy właściciele. Od nieobecnych nadal zbierane są zgody.

Lokalizacja, w której ma powstać mural jest na tyle prestiżowa, że powinno być tam wykonane malowidło najwyższej klasy. Z tego względu Miasto powinno ogłosić na nie konkurs. Wyłonione w tym konkursie dzieło powinno być zgodne z uchwałą krajobrazową i spełniać wszelkie wymogi nowoczesnego rozumienia sztuki publicznej, a także podejmować dialog ze stojącym w sąsiedztwie budynkiem Biprostalu i znajdującą się na nim mozaiką.

P. R. Piaskowski zwrócił uwagę na wypełnienie tła. W jego ocenie ściana jest wystarczająco spójnym tłem – wystarczy ją wykorzystać i dostosować do niej kompozycję. Całkowite wypełnienie tła czyni z omawianego projektu baner reklamowy. P. A. Łakoma wysunęła przypuszczenie, że sponsor mógł narzucić pewne rozwiązania – namalowanie paska mogło nie być intencją autora.

Budynek sam w sobie doskonale komponuje się z wnętrzem urbanistycznym. Umieszczanie w nim dodatkowych elementów zaburzy tę kompozycję i jest niewskazane.

P. W. Plińska zauważyła, że brakuje murali, które konceptualnie odnoszą się do poezji. W przypadku murali nawiązujących do dzieł literackich należy przemyśleć ich stylistykę tak, aby wykorzystywały grę znaczeń i proste grafiki. Dzięki temu dzieła literackie powinny być przeniesione na sztuki wizualne.

W odczuciu p. A. Wabika w tym muralu w ogóle nie chodzi o Szymborską.

Rekomendacje:

- Zespół opiniuje negatywnie lokalizację i projekt muralu.
- Mając na uwadze bliskość Biprostalu i modernistyczny charakter tego wnętrza urbanistycznego zaleca się przeprowadzenie konkursu, który pozwoli wyłonić dzieło do nich nawiązujące.
- Ze względu na bliskość już wykonywanych upamiętnień – muralu przy ul. Karmelickiej i Parku Szymborskiej – zaleca się pozostawienie proponowanej lokalizacji pod realizację o charakterze sztuki krytycznej.

3. Problem powstawania murali bez wymaganych zgód i popularyzacja Zespołu.

P. P. Trzepacz zaproponował, by negatywne decyzje Zespołu były publikowane. Może to pomóc zapobiegać nieudanym realizacjom i wskazać wnioskodawcom, jakimi kryteriami kieruje się Zespół. Zgodził się z tym p. R. Piaskowski – należy zastanowić się nad publikowaniem opinii za pośrednictwem miejskich kanałów.

P. A. Wabik przeprowadził rozmowę z wykonawcą muralu przy ul. Cieszyńskiej. Mural przedstawia najciekawsze wątki kulturowe dzielnicy, ma ciekawą kompozycję i duże walory estetyczne. Mural ten nie był uzgadniany przez Zespół, ponadto powstał na terenie układu urbanistycznego Kleparza wpisanego do rejestru zabytków bez opinii lub pozwolenia konserwatora zabytków. W opinii wykonawcy do Zespołu powinien próbować skontaktować nie on, lecz inwestor – artysta jest jedynie wykonawcą zlecenia i nie ma wpływu na proces uzgadniania dzieła przez jego fundatora. Zasadne jest zatem rozpowszechnienie informacji o Zespole wśród inwestorów. Do właściciela budynku przy ul. Cieszyńskiej zostanie skierowane pismo z prośbą o wyjaśnienie, dlaczego nie złożył wniosku o opinię Zespołu.

Pełnomocnik przypomniał, że nadal od inwestorów i deweloperów spływają wnioski, zatem informacja o Zespole funkcjonuje. W przypadku realizacji niszczących przestrzeń publiczną Miasto w pewnych przypadkach (zgodność z uchwałą krajobrazową, kwestie konserwatorskie, zgoda właścicieli budynku) ma narzędzia do wyegzekwowania zamalowania takiego muralu lub uwolnienia tej ściany na inny cel.

4. Mural przy ul. Jerzmanowskich 37

P. G. Gruszczak przekazała, że wnioskodawca muralu przy ul. Jerzmanowskich 37 prosił o przełożenie spotkania. Nowy termin zostanie ustalony w przeciągu miesiąca.

5. Mural na os. Lasówka

Wnioskodawca po ostatnim spotkaniu nie podjął próby kontaktu z Zespołem.

6. Murale na estakadach kolejowych

Zarząd Zieleni Miejskiej opracowuje koncepcję murali na estakadach kolejowych na odcinku stacja Kraków Grzegórzki – stacja Kraków Zabłocie i wyraził gotowość spotkania się w tej sprawie z Zespołem.

7. Termin następnego spotkania:

Termin następnego spotkania ustalono na 11 lipca 2023 r. o godz. 9.00.

Sporządził:

PODINSPEKTOR

Gabriela Gruszczak

26.06.2023r. ....

Data i podpis
Sekretarz Zespołu ds. Murali

Akceptacja:

PEŁNOMOCNIK
PREZYDENTA MIASTA KRAKOWA
ds. Kultury

Robert Piastowski

Data i podpis
Przewodniczący Zespołu ds. Murali